

ПРОГНОЗНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ВИЗНАЧЕННЯ МЕЖІ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

Дорош Н.І., Лю Дж.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Розглянуто методику аналізу базових прогнозних фінансових показників підприємства та встановлено межі його банкрутства. Охарактеризовано основні методи обчислення прогнозних показників. Визначено динаміку доходів і витрат операційної діяльності та прогнозовано їх величини щодо досліджуваного підприємства. Проаналізовано ліквідність підприємства автономного енергопостачання за допомогою коефіцієнта поточної ліквідності. Визначено майбутню перспективу коефіцієнта поточної ліквідності.

Ключові слова: прогнозні показники, межі банкрутства, ліквідність, коефіцієнт поточної ліквідності, доходи і витрати операційної діяльності підприємства, модель Альтмана, модель Р. Таффлера.

Постановка проблеми. Виявлення несприятливих тенденцій в аналізі фінансових результатів діяльності підприємства та передбачення банкрутства посідають перше місце серед всіх економічних проблем в Україні в умовах фінансової кризи. У сучасних умовах під впливом фінансових кризових явищ, по-перше, підвищуються вимоги до якості обліково-аналітичних інформаційних систем; по-друге, відбувається процес пошуку та оптимізації сучасних моделей надання обліково-аналітичної інформації користувачам та методів і методик розкриття такої інформації. У процесі управління фінансовими потоками підприємства можливість банкрутства існує завжди, особливо в умовах нестабільності й наявності високих ринкових ризиків [5, с. 267]. Як наслідок, аналіз прогнозних показників фінансових результатів є одним із методів діагностики та передбачення майбутніх тенденцій розвитку діяльності підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питаннями аналізу прогнозних показників займалися такі вчені-економісти як Г. Базаров, С. Беляев, Б. Коласс, Р. Манн, Е. Майер, Х. Фольмут, Д. Хан, Б. Е. Грабовецький,

Г.О. Крамаренко, Є.В. Мних, П.Я. Попович, І.Ф. Прокопенко, Г.Г. Кірейцев, Л.А. Лахтіонова, М.Г. Чумаченко, М.Д. Білик, Ю.С. Цал-Цалко, І.О. Бланк, Н.І. Дорош, Н.В. Ковтун, В.І. Головка та інші; питаннями прогнозування ймовірності банкрутства - Е. Альтман, Дж. Аренті, К. Берман, У. Бівер, Й. Гайдака, В. Ковальов, Р. Ліс, К. Спрінгейт, Д. Стос, Р. Таффлер та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Прогнозний аналіз фінансових результатів є першочерговим завданням у процесі вивчення і дослідження роботи підприємств. Він надає можливість спрогнозувати та правильно реагувати на зміни у фінансовому стані підприємства. Тож, від запровадження такого аналізу на підприємствах енергетичної галузі залежить їхня майбутня конкурентоспроможність на ринку.

В умовах фінансової кризи, недостатньою конкурентоспроможності підприємств виникає гостра необхідність прогнозного аналізу коефіцієнта поточної ліквідності в Україні. Між тим, підвищення якості аналітичної і облікової інформації може бути забезпечене МСФЗ, але перехід на МСФЗ ще не став фактором прискорен-

ня надходження інвестицій в економіку країни, а залишається потенційною умовою [4, с. 23]. Отже, визначення меж банкрутства підприємства є превентивною мірою визначення ефективності самого підприємства та шляхів покращення його стану.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження практичних аспектів прогнозного аналізу фінансових результатів, зокрема, показників ліквідності підприємства, визначення меж банкрутства підприємства та їх використання у практичній діяльності підприємств енергетичної галузі, а також зазначення можливих шляхів покращення фінансового стану підприємства за допомогою вищезазначених показників.

Виклад основного матеріалу. Згідно з ч. 2 ст. 209 Господарського кодексу України банкрутством вважається нездатність боржника відновити свою платоспроможність та задовольнити визнані судом вимоги кредиторів інакше як через застосування визначеної судом ліквідаційної процедури [1]. Суб'єкт підприємництва має стільки боргів перед кредиторами і зобов'язань перед бюджетом, що коли їхні вимоги будуть пред'явлені у визначені для цього строки, то майна суб'єкта – активів у ліквідній формі – не вистачить для їх задоволення [10, с. 346]. В умовах сьогодення інститут банкрутства є предметом регулювання держави, оскільки велика кількість підприємств-банкрутів має негативний вплив і на економіку держави в цілому [7, с. 692].

В процесі дослідження було використано наступні припущення, методи прогнозного аналізу та моделі аналізу ймовірності банкрутства. По-перше, методи обчислення прогнозних показників базуються на даних умовного підприємства в галузі автономного енергопостачання. По-друге, були застосовані такі методи аналізу майна, доходів та витрат операційної діяльності підприємства як аналіз трендів, графічний та табличний методи (табл. 1). З таблиці видно, що у 2018 р. можна очікувати збільшення майна підприємства до 45200 тис грн., що на 7247,9 тис. грн. більше, ніж у 2015 р. Зростання у 2019 р. склало 2199,9 тис. грн. порівняно з 2018 р., а у 2020 р. – 3800,2 тис. грн. порівняно з 2019. Це пов'язано зі збільшенням обсягів виробництва, яке обумовлено зростанням інвестицій. Доходи операційної діяльності ТОВ зростають, і додатково побудована лінія тренду показує зростання доходів опе-

Таблиця 1

**Прогнозний аналіз майна, доходів операційної діяльності та витрат операційної діяльності
ТОВ «Аналітик» на період з 2018 року до 2020 року (у тис. грн)**

Показники	Роки			Прогноз на		
	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Майно	13239,4	18494,7	37952,1	45200,2	47400,1	51200,3
Доходи операційної діяльності	24838	30317,6	67456,9	72100,1	75130,4	77898,5
Витрати операційної діяльності	20207,5	28578,4	63688,9	67835,2	71300,5	75623,3

Джерело: розроблено авторами

Таблиця 2

Величина прогнозних показників ТОВ «Аналітик» на 2018 рік

Показники	X1	X2	X3	X4	X5	Z
Розрахунок	Оборотний капітал до суми активів підприємства	Нерозподілений прибуток до суми активів підприємства	Прибуток до оподаткування до загальної вартості активів	Вартість власного капіталу до балансової вартості всіх зобов'язань	Обсяг продажів до загальної величини активів підприємства	Має бути > 3
Величина	0,95	0,08	0,09	0,16	1,74	3,385

Джерело: розроблено авторами

раційної діяльності підприємства наступних три роки з 24838 тис. грн. до 77898,5 тис. грн. Витрати операційної діяльності підприємства також кожного року зростають: у 2017 р. зросли в 2 рази в порівнянні з 2016 р., так само як і доходи операційної діяльності.

Побудована лінія тренду показує зростання витрат операційної діяльності підприємства на наступні три роки.

По-третє, в дослідженні прогнозування ймовірності банкрутства у якості базової застосовується двофакторна модель Альтмана. Вона є однією із найпростіших і наочних методик прогнозування ймовірності банкрутства [9, с. 99]. Аналітична «Модель Альтмана» представляє собою алгоритм інтегральної оцінки загрози банкрутства неплатоспроможного підприємства, заснований на комплексному обліку найважливіших показників, що допомагають виявити кризовий фінансовий стан підприємства [8]. Альтманом розроблена формула п'ятифакторної моделі, яка приймає наступний вигляд:

$$Z = 1,2X_1 + 1,4X_2 + 3,3X_3 + 0,6X_4 + X_5.$$

Оскільки $Z > 3$, то ситуація на підприємстві стабільна, ризик неплатоспроможності невисокий, ймовірність банкрутства не велика.

По-четверте, для підтвердження достовірності отриманих результатів застосовано чотирифакторну прогнозу модель британського вченого

Р. Таффлера: $Z = 0,53X_1 + 0,13X_2 + 0,18X_3 + 0,16X_4$. На думку Даниленка В.А., відмінності моделі Альтмана від моделі Таффлера полягають в різних інформаційних базах, що використовувалися для їх розробки (так, модель Таффлера побудована на основі даних підприємств Великої Британії), а також кількості та змісту факторів, що приймалися до уваги в ході аналізу [2]. Однак,

Джерело: розроблено авторами

не зважаючи на переваги даної моделі, існують і певні її недоліки. Наприклад, використання даної моделі не дозволяє оцінити об'єктивний результат у сучасних умовах України. Також існують певні суттєві зрушення економіки 50-х років минулого століття. Тож, використання моделі Альтмана потребує періодичне тестування на нових вибірках даних для того, щоб її результати були точнішими. Це сприятиме прийняттю правильних управлінських рішень.

Для підприємства, що аналізується, величина $Z > 0,3$, таким чином, ймовірність банкрутства ТОВ «Аналітик» на 2018 рік є невеликою.

Також прогнозування ймовірності банкрутства можна виконати на основі універсальної дискримінантної моделі:

$$Z = 1,5X_1 + 0,08X_2 + 10X_3 + 5X_4 + 0,3X_5 + 0,1X_6.$$

$$Z = 1,5 \times 0,82 + 0,08 \times 1,16 + 10 \times 0,08 + 5 \times 0,04 + 0,3 \times 0,11 + 0,1 \times 1,74 = 2,5.$$

Отже, оскільки величина $Z > 2$, то ТОВ «Аналітик» вважається фінансово стійким, і йому не загрожує банкрутство. Отримані дані також підтверджуються прогнозною величиною коефіцієнта поточної ліквідності, відображеного на графіку:

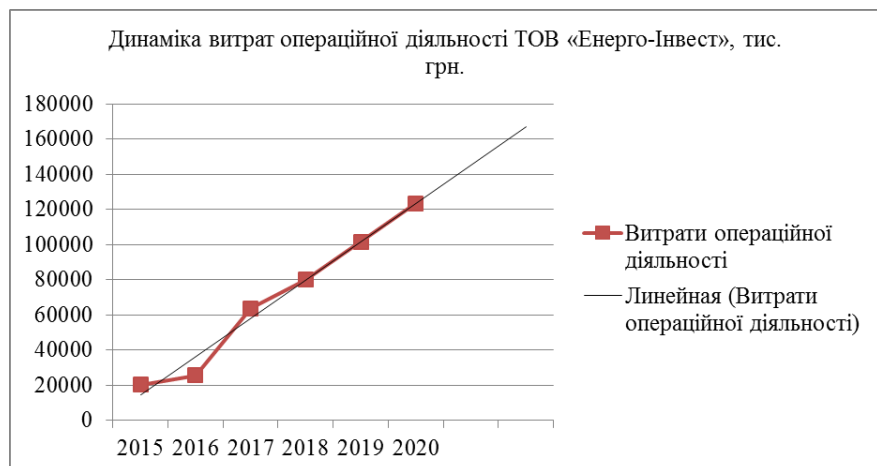

Рис. 1. Динаміка витрат операційної діяльності ТОВ «Аналітик»

Таблиця 3

Прогнозні показники банкрутства ТОВ «Аналітик» на 2018 рік

Показники	X1	X2	X3	X4	Z
Розрахунок	Нерозподілений прибуток	Оборотні активи	Поточні зобов'язання	Завжди дорівнює 1	Має бути > 0,3
	Поточні зобов'язання	Сума зобов'язань	Сума активів		
Величина	0,12	1,11	0,86	1	0,5

Джерело: розроблено авторами

Таблиця 4

Прогнозні показники банкрутства ТОВ «Аналітик» на 2018 рік

Показники	X1	X2	X3	X4	X5	X6	Z
Розрахунок	Чистий рух грошових коштів	Майно	Чистий прибуток	Чистий прибуток	Виробничі запаси	Дохід від реалізації	Має бути > 2
	Зобов'язання	Зобов'язання	Майно	(Дохід від реалізації)	Дохід від реалізації	Майно	
Величина	0,82	1,16	0,08	0,04	0,11	1,74	2,5

Джерело: розроблено авторами

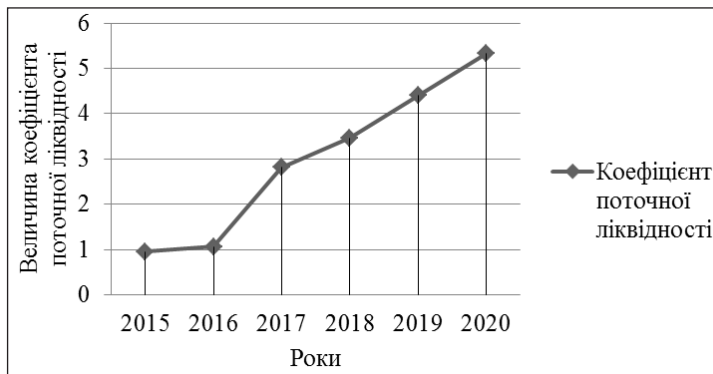

Рис. 2. Прогнозна величина коефіцієнта поточної ліквідності на період до 2020 року

Джерело: розроблено авторами

Коефіцієнт поточної ліквідності розраховується діленням оборотних активів підприємства на суму його поточних зобов'язань. У зарубіжній практиці орієнтовані величини зазначеного коефіцієнта диференційовані за галузями і підгалузями, що є дуже важливим для прийняття ефективних управлінських рішень [3, с. 308]. Коефіцієнт по-

точної ліквідності свідчить про достатність у підприємства коштів, які можуть використуватися для погашення короткострокових (поточних) зобов'язань [6, с. 80]. Розрахований коефіцієнт поточної ліквідності щодо досліджуваного підприємства кожного року зростає, що є позитивною тенденцією для нього одночасно зі зростанням його доходів операційної діяльності, що обумовлено збільшенням обсягу реалізації продукції, додатковими інвестиціями, зростанням цін продажу.

Висновки та пропозиції. Система прогнозних показників сприяє правильному прийняттю рішень з метою підвищення ефективності діяльності та залучення інвестицій на підприємстві. Застосування методик аналізу прогнозних показників та визначення меж банкрутства дає можливість виявлення ймовірних змін, здатних покращити фінансовий стан підприємства. Напрямом подальшого дослідження може бути визначення механізмів впливу на інвестиційні процеси нових тенденцій формування аналітичної інформації із застосуванням аналізу прогнозних фінансових показників та визначення меж банкрутства.

Список літератури:

1. Господарський кодекс України: від 16.01.2003 № 436-IV/ Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Даниленко В.А. Застосування моделей діагностики банкрутства для оцінки фінансової стійкості промислових підприємств України / А.В. Даниленко // Збірник наукових праць “Науковий вісник Академії муніципального управління”, серія “ЕКОНОМІКА”. – Випуск 7. – 2009 р. [Електронний ресурс].
3. Дорош Н.І. Аудит: Теорія та практика. – К.: Знання, 2006. – 495 с.
4. Загородня А. Банкрутство підприємства: методика дослідження і причини його виникнення // Вінницький фінансово-економічний університет. – 2012. – № 1.
5. Кобець С.П., Власенко Н.С. Підхід до систематизації методів діагностики ймовірності настання банкрутства підприємства / Мукачівський державний університет. – 2017. – № 10. – С. 266–270.
6. Ковтун Н.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Н.В. Ковтун. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2014. – 527 с.
7. Кравченко О.О. Динаміка банкрутства підприємств та рівень безробіття // Молодий вчений. – 2017. – № 3(43). – С. 691–697.
8. Овдій Л.І., Некрасова Я.А. Оцінка інвестиційної привабливості підприємств за допомогою статистичних моделей / Л.І. Овдій, Я.А. Некрасова // Вісник Хмельницького національного університету №4. – 2009.
9. Островська Г. Аналіз практики використання зарубіжних методик (моделей) прогнозування ймовірності банкрутства підприємств / Г. Островська, О. Квасовський // Галицький економічний вісник. – 2011. – № 2(31). – С. 99–111.
10. Петрович Й.М. Економіка та фінанси підприємств: підручник / Й.М. Петрович, Л.М. Прокопишин-Рашкевич. – Львів, 2014. – 408 с.

Дорош Н.И., Лю Дж.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко

ПРОГНОЗНЫЙ АНАЛИЗ ФИНАНСОВЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ И ОПРЕДЕЛЕНИЕ ГРАНИЦ БАНКРОТСТВА ПРЕДПРИЯТИЯ

Аннотация

Рассмотрены методики анализа базовых прогнозных финансовых показателей предприятия и установлены границы его банкротства. Охарактеризованы основные методы, с помощью которых могут быть вычислены прогнозные показатели. Определена динамика доходов и издержек операционной деятельности и прогнозируемые их значения. Проанализирована ликвидность предприятия автономного энергоснабжения с помощью коэффициента текущей ликвидности. Определена будущая перспектива коэффициента текущей ликвидности.

Ключевые слова: прогнозные показатели, границы банкротства, ликвидность, коэффициент текущей ликвидности, доходы и издержки операционной деятельности предприятия, модель Альтмана, модель Р. Таффлера.

Dorosh N.I., Liu Dzh.

Taras Shevchenko National University of Kyiv

ANALYSIS OF THE FORECASTED FINANCIAL RESULTS AND DEFINING THE LIMITS OF THE ENTERPRISE'S BANKRUPTCY

Summary

In this paper, we describe accounting methodology and the analysis of forecast indicators of simulated enterprise's activity and defining the limits of its bankruptcy. The paper describes main methods that help define the forecast indicators of the enterprise. The dynamics of income and operating costs of the company were analyzed and the value of these indicators was forecasted for the next 5 years. The company's liquidity for 2013-2015 was analyzed and compared using current liquidity ratio. The future prospects of the current liquidity ratio were determined.

Keywords: forecast indicators, limits of bankruptcy, liquidity, current ratio, income and operating costs of a company, R.J. Taffler's model, Altman's model.